

Nr 122.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 6 § 2 och 3 mom. familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99) m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) förordning om ändrad lydelse av 6 § 2 och 3 mom. familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99) samt

2) förordning om ändrad lydelse av 4 § 1 och 2 mom. förordningen den 29 juni 1946 (nr 347) angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m.

G U S T A F.

Allan Vougt.

Gällande lydelse
av
de bestämmelser, som beröras av
vidstående förslag.

Förslag
till
Förordning
om ändrad lydelse av 6 § 2 och 3
mom. familjebidragsförordningen
den 29 mars 1946 (nr 99).

Härigenom förordnas, att 6 § 2 och 3 mom. förordningen den 29 mars 1946 om familjebidrag åt värnpliktiga m. m. (familjebidragsförordningen) skola erhålla följande ändrade lydelse.

6 §.

2 mom. Familjepenning utgår efter den ortsgrupp, till vilken den

6 §.

2 mom. Familjepenning utgår efter den ortsgrupp, till vilken den

kommun är att hänföra, som enligt vad i 27 § stadgas skall utgiva beloppet. I fråga om kommunernas hänförande till ortsgrupp skall tillämpas den enligt lagen om folkpensionering verkställda indelningen.

3 mom. Där Konungen i fråga om ort, vilken gränsar till ort i högre ortsgrupp, jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggs-pension till pensionstagare, vilken är mantalsskriven inom visst intill gränsen liggande område, skall familjepening, som enligt vad i 27 § stadgas skall utgivas av den kommun, inom vilken området är beläget, förhöjas med hälften av skillnaden mellan familjepeningen i kommunen i den högre ortsgruppen och familjepeningen i den kommun, inom vilken området är beläget.

kommun är att hänföra, som enligt vad i 27 § stadgas skall utgiva beloppet. I fråga om kommunernas hänförande till ortsgrupp skall tillämpas den indelning i ortsgrupper, som enligt lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering var gällande vid utgången av år 1947.

3 mom. I fråga om ort, vilken gränsar till ort i högre ortsgrupp, äger Konungen med avseende å visst intill gränsen liggande område på därom av vederbörande kommun gjord framställning förordna, att familjepening, som enligt vad i 27 § stadgas skall utgivas av den kommun, inom vilken området är beläget, skall förhöjas med hälften av skillnaden mellan familjepeningen i kommunen i den högre ortsgruppen och familjepeningen i den kommun, inom vilken området är beläget.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1948.

Har Konungen jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggs-pension till pensionstagare, vilken är mantalsskriven inom visst intill ort i högre ortsgrupp gränsande område, skall för tiden från och med den 1 januari 1948 så anses, som om förordnande jämlikt 6 § 3 mom. denna förordning meddelats med avseende å samma område.

Gällande lydelse

av

de bestämmelser, som beröras av
vidstående förslag.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 4 § 1 och 2
mom. förordningen den 29 juni 1946
(nr 347) angående provisorisk förbättring
av vissa ersättningar i anledning
av kroppsskada, ådragen under militär-
tjänstgöring vid förstärkt försvars-
beredskap m. m.

Härigenom förordnas, att 4 § 1 och
2 mom. förordningen den 29 juni
1946 angående provisorisk förbättring
av vissa ersättningar i anledning
av kroppsskada, ådragen under mili-
tärtjänstgöring vid förstärkt försvars-
beredskap m. m., skola erhålla ändrad
lydelse på sätt nedan anges.

4 §.

1 mom. För tid — — — enligt 3 §.

Beträffande rikets indelning i ortsgupper tillämpas den enligt lagen om folkpensionering verkställda indelningen. Den skadade anses tillhöra den ortsgrupp, inom vilken han är mantalsskriven. Dock må, om särskilda omständigheter därtill föranleda, ersättningstillägget bestämmas efter annan ortsgrupp.

2 mom. Där Konungen jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggs pension till pensionstagare, vilken är mantalsskriven inom visst, intill ort i högre ortsgrupp gränsande område, skall ersättningstillägg till skadad, som är där mantalsskriven, förhöjas med hälften av skillnaden mellan tilläggsbeloppen i

4 §.

1 mom. För tid — — — enligt 3 §.

Beträffande rikets indelning i ortsgupper tillämpas den indelning, som enligt lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering var gällande vid utgången av år 1947. Den skadade anses tillhöra den ortsgrupp, inom vilken han är mantalsskriven. Dock må, om särskilda omständigheter därtill föranleda, ersättningstillägget bestämmas efter annan ortsgrupp.

2 mom. Där Konungen jämlikt 6 § 3 mom. familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99) med avseende å visst, intill ort i högre ortsgrupp gränsande område förordnat om förhöjning av familjepennings belopp, skall ersättningstillägg till skadad, som är där mantalsskriven, förhöjas med hälften av skillnaden mellan tilläggsbeloppen i den

den lägre och den högre ortgruppen. Vad ovan i 1 mom. andra stycket sista punkten stadgas angående ersättningstillägg skall äga motsvarande tillämpning beträffande sådan förhöjning.

lägre och den högre ortgruppen. Vad ovan i 1 mom. andra stycket sista punkten stadgas angående ersättningstillägg skall äga motsvarande tillämpning beträffande sådan förhöjning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1948.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1947.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet och med statsrådet Mossberg anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, fråga om vissa av den beslutade folkpensionsreformen föranledda ändringar i familjebidragsförordningen m. m. och anför därvid följande.

Inledning.

Genom lagen den 23 april 1937 (nr 163) infördes i lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering bestämmelser om dyrortsgradering av folkpensionerna. Enligt 6 § 2 mom. första stycket utgår jämte grundpension tilläggspension med olika belopp i tre skilda ortsgrupper, betecknade 1, 2 och 3. Ortsgrupperna indelas, enligt andra stycket av samma moment, på sådant sätt, att ortsgrupp med högre nummer omfattar orter med större levnadskostnader än ortsgrupp med lägre nummer. Indelningen verkställs, enligt de närmare föreskrifter Konungen meddelar, av socialstyrelsen och gäller enligt huvudbestämmelserna för en tid av tio år i sänder. Sedan Kungl. Maj:t den 21 maj 1937 meddelat närmare föreskrifter rörande ortsgrupperingen, verkställdes sådan av socialstyrelsen. Styrelsens kungörelse angående

indelning i ortsgrepper av samtliga orter i riket jämlikt lagen om folkpensionering utfärdades den 28 juni 1937 och intogs i Svensk författningssamling (nr 714).

Åt den gällande indelningen i ortsgrepper har därefter givits förlängd giltighet, senast genom lag den 28 juni 1946 (nr 330) till och med utgången av år 1947. I samband med beslut om förlängning av lagens giltighetstid har riksdagen lämnat utan erinran av Kungl. Maj:t framställda förslag, att Kungl. Maj:t skulle äga att i viss omfattning förordna om jämkningar i ortsgrepperingen. Dylikt jämkningsbeslut har enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande meddelats av socialstyrelsen genom kungörelse den 28 juni 1945 (nr 405).

Från och med 1948 års ingång ersättes 1935 års lag om folkpensionering av lagen den 29 juni 1946 (nr 431) i samma ämne. I sistnämnda lag, vilken grundats på ett av socialvårdskommittén avgivet förslag, har den hittillsvarande dyrortsgrepperingen av folkpensionerna ersatts av ett system med bostadstillägg å vissa orter. För detta ändamål skall riket indelas i fem bostadskostnadsgrupper på sådant sätt att grupp med högre nummer omfattar orter med större bostadskostnader, däri inberäknade kostnaderna för bränsle, än grupp med lägre nummer. I bostadskostnadsgrupp I utgår intet bostadstillägg. Beloppet av bostadskostnadstillägget i övriga grupper stiger successivt efter bostadskostnadsgruppens nummer och är sålunda högst i ortsgrepp V. Indelningen i bostadskostnadsgrupper skall verkställas av socialstyrelsen enligt de närmare föreskrifter Konungen meddelar. Arbetet härmed pågår inom socialstyrelsen.

Den gällande ortsgreppsindelningen enligt 1935 års folkpensioneringslag är normerande för bland annat familjebidrag åt värnpliktiga enligt familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99) och förordningen den 29 juni 1946 (nr 348) om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada, samt för provisoriska förbättringar av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m., enligt förordningen härom den 29 juni 1946 (nr 347).

Med anledning av nya folkpensioneringslagen måste övervägas i vad mån ändrade bestämmelser påkallas i de angivna förordningarna om familjebidrag åt värnpliktiga med flera samt om provisoriska förbättringar av vissa ersättningar, och jag anhåller nu att få redogöra för detta ärende.

Familjebidrag åt värnpliktiga med flera.

Enligt familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99) är värnpliktig i mån av behov berättigad till familjebidrag i form av bland annat familjepennyng och bostadsbidrag. Familjepennyngen är dyrortsgrepperad enligt 1935

års folkpensioneringslags dyrortsgruppering och utgår med högst så stort belopp för dag, som för envar av de tre ortsgrupperna upptages i följande tariff:

	1	2	3
Ortsgrupp	För hustru och fränskild hustru ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsoförmögen — för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år kronor	För annan familjemedlem över 16 år än som avses i kol. 1 kronor	För annan familjemedlem under 16 år än som avses i kol. 1 kronor
I	2: 75	1: 40	1: 10
II	3: —	1: 65	1: 20
III	3: 25	1: 90	1: 30

Familjepenningen utgår efter den ortsgrupp, till vilken den kommun är att hänföra, som enligt i familjebidragsförordningen meddelade bestämmelser skall utgiva beloppet, i regel den kommun där den värnpliktige å inryckningsdagen var stadigvarande bosatt. Jämlikt 6 § 3 mom. första stycket folkpensioneringslagen den 28 juni 1935 äger Konungen förordna om viss förhöjning av tilläggs pension till pensionstagare, som är mantalsskriven nära gränsen av annan kommun, vilken tillhör högre ortsgrupp. Har sådant förordnande meddelats, skall även familjepenningen enligt familjebidragsförordningen höjas med hälften av skillnaden mellan familjepenningsens belopp i respektive ortsgrupper.

Utöver familjepenning kan enligt familjebidragsförordningen bostadsbidrag utgå för bestridande av den värnpliktiges kostnader för bostad, flyttningskostnader med mera. Bostadsbidragets storlek är beroende av den värnpliktiges faktiska kostnader i angivet hänseende och är icke beroende av någon ortsgruppering.

Jämlikt förordningen den 29 juni 1946 (nr 348) om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada, kan familjebidrag enligt i familjebidragsförordningen meddelade bestämmelser med vissa inskränkningar utgå även till värnpliktig, vilken under tjänstgöring å tid efter den 2 september 1939 drabbats av kroppsskada, som medför rätt till ersättning enligt militärsättningsförordningen den 18 juni 1927, ävensom, i fråga om ersättning i anledning av dödsfall, till hans efterlevande. Vad i förordningen är stadgat om värnpliktig äger motsvarande tillämpning beträffande viss annan personal, som drabbats av kroppsskada under militärtjänstgöring.

Departements-
chefen.

Bestämmelserna i 1946 års familjebidragsförordning om dyrortsgradering av familjepenningen infördes däri efter mönster av 1940 års krigsfamiljebidragsförordning. Vid tillkomsten av sistnämnda förordning gjordes vissa erinringar mot den ifrågasatta dyrortsgraderingen, särskilt med hänsyn där-

till, att vid sidan av familjepeningen utginge särskild ersättning för bostadskostnaderna. Föredragande departementschefen anförde emellertid (prop. 1940: 93 s. 32) att, då man syntes ha anledning räkna med att folkpensioneringens dyrortsgruppering i flertalet fall gäve ett riktigt uttryck för differenserna i levnadskostnaderna, även om man bortsåge från hyran, tillräckliga skäl icke förelåge att frångå vad som i anslutning till eljest tillämpade principer på sociallagstiftningens område föreslagits om dyrortsgradering av familjepeningen. När 1940 års förordning år 1942 avlöstes av en ny, anfördes liknande skäl för ett bibehållande av dyrortsgraderingen (prop. 1942: 339 s. 49). Vid tillkomsten av 1946 års familjebidragsförordning anmärkte jag (prop. 1946: 73 s. 39), att socialstyrelsen ansett, att dyrortsgraderingen av familjepeningen borde avskaffas. Socialstyrelsen hade i denna fråga hänvisat till 1943 års dyrortskommittés utredning angående dyrortsgrupperingen (SOU 1945: 32), vilken givit vid handen, att skiljaktigheterna i fråga om levnadskostnaderna på olika orter i betydande grad utjämnats under senare år och då i väsentlig mån hänförde sig till utgifter för skatter, bostad och bränsle. Styrelsen hade vidare framhållit att, om också olika landsdelar och ortsgrupper utvisade vissa differenser i fråga om de utgifter, som i det hela skulle täckas genom familjepeningen, dessa att döma av det tillgängliga materialet dock icke mer hade den betydelse, att de kunde motivera en dyrortsgradering av familjepeningen. För egen del fann jag vissa skäl tala för den av socialstyrelsen sålunda hävdade uppfattningen men framhöll, att frågan icke syntes böra upptagas till övervägande, förrän beslut fattats om slopande av dyrortsgraderingen beträffande folkpensioneringen.

Då i den nya folkpensioneringslagen dyrortsgrupperingen slopats och ersatts med ortsgruppering efter bostadskostnadernas höjd, har utgångspunkten varit, att de föreliggande skiljaktigheterna i levnadskostnadernas höjd å olika orter för folkpensionärernas del väsentligen hänföra sig till utgifterna för bostad och bränsle. Det material, som socialvårdskommittén — utöver 1943 års dyrortskommittés utredning — vid sina överväganden i denna del haft till förfogande, avser huvudsakligen folkpensionärerna. För andra befolkningsgrupper än folkpensionärerna kan frågan om dyrortsgraderingens berättigande med avseende å andra levnadskostnader än bostadsposten knappast sägas ha slutgiltigt lösts genom den nya folkpensioneringslagen. Utan särskild utredning i detta avseende synes det icke tillrådligt att slopa den dyrortsgradering som för närvarande förekommer inom familjebidragsverksamheten, särskilt som spännvidden mellan familjepeningen i högsta och lägsta ortsgrupp icke är betydande. Alltjämt bestående skiljaktigheter beträffande i den allmänna marknaden utgående löner på olika orter synas också motivera ett bibehållande tills vidare av den hittillsvarande ordningen. Då det emellertid är angeläget, att frågan om dyrortsgraderingens bibehållande snarast möjligt blir föremål för slutlig omprövning, avser jag att uppdraga åt

försvarets socialbyrå — vilken är tillsynsmyndighet enligt familjebidragförordningen — att i samråd med socialstyrelsen verkställa utredning i ämnet och så snart ske kan till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill utredningen kan föranleda. Det förutsättes, att erforderligt samråd äger rum med statens arbetsmarknadskommission, vilken myndighet har närmaste tillsynen över de likaledes dyrortsgraderade arbetslöshetsunderstöden.

Ortsgrupperingen bör alltså enligt min mening även efter den nya folkpensioneringslagens ikraftträdande tills vidare bygga på förhållandena den 31 december 1947. I överensstämmelse med vad som under de senaste åren gällt i fråga om ortsgupperingen enligt 1935 års folkpensioneringslag synes Kungl. Maj:t böra äga möjlighet att vidtaga smärre jämkningar i ortsgruppsindelningen.

I enlighet med det anförda föreslår jag, att 6 § 2 mom. familjebidragförordningen erhåller den lydelse, att i fråga om kommunernas hänförande till ortsgrupp skall tillämpas den indelning i ortsgupper, som var gällande vid utgången av år 1947. I 3 mom. av samma paragraf torde böra upptagas föreskrift om rätt för Konungen att förordna om sådan förhöjning av familjepenningsbelopp, som för närvarande skall tillämpas i ort, beträffande vilken förordnande meddelats om förhöjning av tilläggs pensionen. Därest vid 1947 års utgång familjepennning utgick med förhöjt belopp inom visst område, gränsande till ort i högre ortsgrupp, bör sådan förhöjning alltjämt tillämpas å den orten utan särskilt förordnande av Kungl. Maj:t. En bestämmelse härom torde böra upptagas såsom en övergångsbestämmelse.

Provisoriska förbättringar av vissa ersättningar åt personer, som skadats under militärtjänstgöring.

Enligt förordning den 29 juni 1946 (nr 347) skall den som äger rätt till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under värnpliktstjänstgöring, hemvärnstjänstgöring eller annan militärtjänstgöring under tiden från och med den 3 september 1939 till och med den 30 juni 1945 eller under tjänstgöring därefter för avveckling av förstärkt försvarsberedskap, vara berättigad till vissa ersättningstillägg. Dessa äro dyrortsgraderade enligt folkpensioneringens nuvarande dyrortsgruppsystem. Sålunda utgår, vid förlust av arbetsförmågan, tillägg till sjukpenning med respektive 2 kronor 75 öre, 3 kronor 50 öre och 4 kronor 25 öre om dagen och tillägg till livränta med respektive 984, 1 284 och 1 584 kronor i de olika ortsgupperna. Har Konungen förordnat om förhöjning av tilläggs pension inom visst område, gränsande till ort i högre dyrortsgrupp, skola nu ifrågakvarande ersättningar jämväl höjas.

Ifrågakvarande ersättningsförbättringar ha tillkommit för att bereda dem som under beredskapstjänstgöring skadats genom olycksfall eller sjukdom en

skäligare ersättning än tidigare varit möjlig. I sitt förslag till dessa ersättningsförbättringar avvisade de sakkunniga, som för ändamålet tillkallats, tanken på införande av bostadsbidrag såsom komplettering av utgående ersättningar till icke-försörjare. Ändamålet med ett sådant bidrag skulle vara att möjliggöra ett hänsynstagande till de faktiska bostadskostnaderna i de enskilda fallen; för familjeförsörjare tillgodosåges detta syfte genom familjebidrag enligt gällande bestämmelser om familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada. Av praktiska skäl förordade de sakkunniga i stället införande av fixa tillägg, avsedda att utjämna skillnaden mellan bostadskostnaderna på olika orter. Dessa tillägg borde graderas på dylikt sätt såväl för familjeförsörjare som ensamstående. Till reglering av förhållandet mellan dessa förmåner och de till skadade utgående familjebidragen föreslogos särskilda föreskrifter angående hänsynstagande, vid familjebidrags bestämmande, till de föreslagna ersättningstilläggen. Dylika föreskrifter ha, sedan den nya förordningen om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada, utfärdats den 29 juni 1946 (nr 348), meddelats genom kungörelse samma dag (nr 349).

Av den lämnade redogörelsen framgår att dyrortsgraderingen av de här ifrågavarande ersättningstilläggen närmast avser att utjämna skillnaden i bostadskostnader mellan olika orter. Det kan då synas naturligt, att i samband med införandet av den nya bostadskostnadsgrupperingen nya grunder fastställas för ersättningstilläggens beräkning. Emellertid är att märka, att ersättningstilläggen utgöra en provisorisk anordning, tillkommen så sent som under föregående år, i avvaktan på en inom socialvårdskommittén pågående översyn av gällande bestämmelser rörande ersättning i anledning av skada under militärtjänstgöring. Sagda översyn lärer, enligt vad från kommittén under hand blivit upplyst, kunna väntas bli avslutad under innevarande år. Då det torde böra undvikas att rubba de ersättningar, som för närvarande utgå, synes i fråga om här förevarande provisoriska ersättningstillägg samma dyrortsgruppering som nu gäller böra tillämpas även efter 1948 års ingång. Bestämmelser härom av liknande art som de vilka i det föregående föreslagits beträffande familjebidragsförordningen synas förden skull böra införas i förordningen den 29 juni 1946 (nr 347).

Departements-
chefen.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga upprättade förslag till

1) *förordning om ändrad lydelse av 6 § 2 och 3 mom. familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99) samt*

2) *förordning om ändrad lydelse av 4 § 1 och 2 mom. förordningen den 29 juni 1946 (nr 347) angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar*

i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Stig Roswall.
